

EW

KABINETSFORMATIE

**‘We moeten met
Wilders regeren
om migratie aan te
pakken’**

INTERVIEW

Eric Vrijzen in Londen
Foto's Andrea Artz

Voormalig
minister Hans
Hoogervorst (67)
kent Geert Wilders
al dertig jaar en
herkent in hem de
stijl van hun
leermeester Frits
Bolkestein. De
VVD moet bij de
PVV instappen.
Wilders hoeft
geen premier
te worden.

De verkiezingsuitslag is de vierde waarschuwing aan de politiek,' zegt voormalig VVD-minister Hans Hoogervorst. 'De eerste keer was in 1995, toen de VVD van Frits Bolkestein de grootste partij werd bij de Statenverkiezingen. Dat ging over migratie. De tweede waarschuwing was in 2002, toen Pim Fortuyn vanuit het niets opkwam. In 2019 werd Thierry Baudet bij de Statenverkiezingen de grootste partij. Nu is de PVV de grote winnaar.

'Telkens gaat het om hetzelfde: massale instroom van migranten zet de samenleving onder grote druk. Dit is niet te handhaven. Bij ongewijzigd beleid heeft over twintig jaar de helft van de bevolking een migratieachtergrond. Hier moet de politiek iets aan doen. Over links gaat het niet. Het moet over rechts. De VVD moet deelnemen aan een kabinet met PVV, NSC en BBB. Zonder de zetels van Geert Wilders krijgen we het niet voor elkaar.'

EW U vergeet de monsterzege van BBB bij de Statenverkiezingen van maart. Was dat geen waarschuwing?

Hans Hoogervorst: 'Toen ging het niet di-

‘We moeten
met Wilders
regeren om
migratie aan
te pakken’

rect over migratie. De BBB-zege vloeide voort uit de algehele onvrede.’

‘Het migratievraagstuk moet een keer worden aangepakt. De VVD liet het kabinet-Rutte IV vallen op migratie, wat ik heel logisch vond. De VVD zette de deur naar de PVV open. Ook een logische gang van zaken. VVD-leider Dilan Yesilgöz is charismatisch en spreekt goed. Maar vlak voor de verkiezingen gooide ze de PVV-deur weer bijna dicht. Die onhandige zet kostte de VVD veel zets. Vlak daarna wilde Yesilgöz de PVV alleen gedogen. Ook dat viel slecht bij de kiezers. Inmiddels draait de VVD bij.’

‘Ik verwacht dat de VVD als volwaardig partner in een PVV-kabinet plaatsneemt. Zo moet dat ook. Het oplossen van het migratievraagstuk vergt een volwaardig kabinet en de discipline van een meerderheidscoalitie. Gedoogconstructies volstaan niet voor zo’n groot probleem. Onderhandelt de VVD over een Regeerakkoord met PVV, NSC en BBB, dan levert op een zeker moment de VVD ook bewindslieden. Ik voorspel dat er géén gedoogkabinet komt.’

‘De VVD kan het niet maken om géén verantwoordelijkheid te nemen. Kijk naar het VVD-programma. Dat oppert wijziging van het VN-vluchtelingenverdrag. Dat is onvermijdelijk, denk ik. Wilders las het VVD-programma natuurlijk ook. Hij staakte zijn onsmakelijke taal over kopvoddentaks en “minder, minder, minder”. Dit bewijst dat het hem ernst is, want zulke slogans zijn onverdraaglijk.’

‘Een coalitie met GroenLinks-PvdA is uitgesloten, want dan komt de VVD-achterban in opstand. Mislukken de onderhandelingen met de PVV, dan volgen nieuwe verkiezingen en lijdt de VVD groot verlies. Nog erger is de toestand in het land. Het vertrouwen in de politiek is al zo laag en krijgt dan weer een klap. Yesilgöz heeft dat inmiddels door.’

Hoogervorst kent Wilders dertig jaar. Ze werkten in het ‘klasje van Frits Bolkestein’. De toenmalige VVD-leider had een kweekvijver van jonge medewerkers die speeches voor hem schreven en dingen uitzochten. ‘Wilders was sociaal-economisch, ik financieel-economisch medewerker. Hij was op economisch ter-

Hans Hoogervorst (Haarlem, 1956) was VVD-bewindsman in de kabinetten-Kok II en Balkenende I, II en III. In 2006 vertrok hij naar de financiële sector. Hij is met pensioen, maar werkt nog als financieel toezichthouder Antillen.

rein rechtser dan ik en dat wil wat zeggen!

‘Toen ik in 1998 staatssecretaris van Sociale Zaken werd, was hij Kamerlid. Hij hielp me enorm bij de Wet Poortwachter. Het amendement-Wilders was een stok achter de deur. Als werknemers met langdurig ziekteverlof niet meewerkten aan re-integratie, mocht de baas hen ontslaan. Dat werkte! De instroom in de Ziektewet daalde tientallen procenten.’

‘Als PVV-leider schoof hij met zijn standpunten enorm op. Tja, zijn aanhang bestaat uit mensen die het niet breed hebben. Ik ken hem als pragmaticus. Het gaat hem vooral om de migratie. Voor een stevig beleidspakket wil hij heus veel inleveren.’

EW Hoe goed kent u Wilders? Kunt u hem doorgronden?

Hoogervorst: ‘Hij was een slimme jongen. Beetje een eigenheimer. Je drong moeilijk tot hem door. Destijds gingen we ook wel eens samen wat drinken en met onze vrouwen uit eten. We gingen niet als boezemvrienden met elkaar om, maar we waren toch meer dan gewoon collega’s van elkaar. Zijn nauwe band met Israël was toen al duidelijk, maar zijn uithalen naar de Koran kwamen later pas.’

‘In 2004 kon fractievoorzitter Jozias van Aartsen niet voorkomen dat Wilders uit de VVD stapte. Bolkestein heeft me bezworen: “Onder mij was dit niet gebeurd.” Hij had enorm gezag en vermoedelijk meer grip op Wilders dan Van Aartsen. Toen Wilders vertrok, was ik vreselijk kwaad. Verraad is een groot woord, maar zo voelde ik het wel. Ik heb hem nooit meer gesproken. Maar als we elkaar tegenkomen en we geven elkaar een hand, dan kunnen we prima met elkaar praten.’

EW Moet Wilders premier worden? Of kan hij – net als destijds Bolkestein – vanuit de Kamer de koers bepalen en zijn fractie in het gareel houden?

Hoogervorst: ‘Ik kan me goed voorstellen dat daar in de formatie indringende gesprekken over worden gevoerd, ja.’

EW Moet per se een PVV-premier aantreden? Kan het ook een VVD’er zijn?

Hoogervorst: ‘Je kunt aan een zakenpremier denken. Iemand die boven de partijen staan. Zoiets moet worden afgetast. Bij het begin van de coalitieonderhandelingen kun je daarover beter zwijgen. Ongeveer halverwege moet je het bespreken. Je moet het niet tot het laatst bewaren. Het belangrijkste is nu: kijken naar wat het land nodig heeft. En het land heeft nodig dat een serieuze poging wordt gedaan met de PVV te regeren. Dat is glashelder. Wilders kan pragmatisch zijn. Dat bleek ook toen hij in 2010 het gedoogakkoord met VVD en CDA sloot en het kabinet-Rutte I mogelijk maakte.’

‘Door de fatwa’s zit fietsen naar het Catshuis er voor Wilders niet in’

EW Nou, Wilders stapte in 2012 eruit. Hij weigerde verantwoordelijkheid te dragen.

Hoogervorst: 'Dat blijft een complicatie. Maar hij kent het VVD-program en weet wat hij daarvan kan brouwen.'

Hoogervorst was minister van Financiën, Economische Zaken en Zorg in de kabinetten-Balkenende tussen 2002 en 2007. Hij werd voorzitter van de Autoriteit Financiële Markten en daarna van de International Accounting Standard Board in Londen. Hij woont daar nog steeds en is lid van de Colleges Financieel Toezicht van de voormalige Antillen. Februari 2022 schreef hij in *EW* het artikel 'Vertrek uit de eurozone mag geen taboe zijn'. Het spilzuchtige Zuid-Europa holt pensioenen en spaartegoeden gestaag uit.

EW U beschreef hoe het gratis-geldbeleid leidt tot inflatie en hogere prijzen van onroerend goed, waardoor de rijken rijker en de armen armer worden. Verklaart dat ook de PVV-overwinning?

Hoogervorst: 'Dat droeg er zeker aan bij. Inflatie leidt altijd

tot politieke onrust. Inflatie verdiept de onvrede, zonder dat de mensen precies weten hoe dit werkt. Inflatie maakt ze narrig. Maar Wilders' succes vloeit op de eerste, tweede en derde plaats voort uit de immigratie.'

EW Wilders wil een Nexit. De VVD wil dat niet. Kan de VVD hem tegemoet komen door een hardere opstelling in Brussel, waartoe u vorig jaar in *EW* opriep?

Hoogervorst: 'Ja, dat is een kans voor zo'n kabinet. Wilders kan zich daarin vinden. Hij kan dan iets laten zien. Pieter Omtzigt stuurde na mijn *EW*-stuk een appje. Hij wil ook meer financiële discipline in de Europese Unie. Hij bewerkstelligde toen een debat en een hoorzitting waar ook ik kon spreken. Een harde opstelling binnen EU en monetaire unie is mogelijk en nodig. De VVD moet echt aan de bak.'

EW Biedt een rechts kabinet ook een uitweg voor Wilders? Hij zit sinds 2012 op een doodlopend pad.

Hoogervorst: 'Ik hoop het. Hij is het ver-

plicht aan zijn kiezers voorstellen ten uitvoer te brengen. Ik denk niet dat hij nog loskomt van die fatwa's. Hij kan nooit zonder bescherming leven. Fietsen naar het Catshuis zit er niet in. Dat verklaart deels zijn radicalisering. Als je zó wordt bedreigd, heb je in je hoofd weinig ruimte voor nuance.'

Hoogervorst glimlacht minzaam: 'Als ik Wilders hoor praten, herken ik veel van wat we van Frits Bolkestein leerden. Hij levert zijn boodschap af in staccato. Praat op besliste toon. Ik herken de stijl van Bolkestein, met wie ik altijd goed contact heb gehouden.'

EW U wilt de VVD 'bijbuigen'?

Hoogervorst: 'Door het samenspel van belastingtarieven en toeslagen zit 60 procent van de beroepsbevolking met een marginale druk boven 50 procent. Van elke euro die ze extra verdienen, moeten ze 50 cent inleveren en vaak nog veel meer. Krankzinnig! Het toeslagenmonster zet de arbeidsmarkt op slot. Mensen blijven in uitkeringen hangen, zijn niet bereid extra uren te maken, solliciteren niet naar een betere baan, want het levert veel te weinig op. Hoe dit kon gebeuren tijdens drie VVD-kabinetten is totaal

'Hoor eens, dit is geen open sollicitatie. Het gaat om het land en om de VVD'

onbegrijpelijk. De inkomensnivellering is echt ontspoord. De inflatiecorrectie voor hogere- en middeninkomens is dit jaar slechts gedeeltelijk toegepast. Vroeger zou de VVD hierover hel en verdorpenis preken. Nu hoor ik niemand erover.'

EW Het PVV-programma raakt aan de SP. Wordt dat lastig onderhandelen?

Hoogervorst: 'Ik zeg niet dat het eenvoudig is. Wilders wil Oekraïne in de steek laten. Ook een enorm punt. Er komen allerlei beren op de weg. Maar ik denk dat PVV-kiezers het programma niet kennen, waardoor Wilders op dit soort dossiers snel kan toegeven. Hij doet water bij de wijn.'

'De VVD moet willen onderhandelen. Eigen risico in de zorg afschaffen? Dan stijgt de zorgpremie. Tel uit je winst. In een land waar de inkomensverschillen al heel klein zijn, gaat het om de kloof tussen hoog- en laaggeschoolden. Ik erger me aan de schampere grapjes die som-

mige media maken over twee nieuwe PVV-Kamerleden, de een werkte in een poffertjeskraam en de ander was metaalbewerker. Wie zegt dat zij geen goede volksvertegenwoordigers zijn? De PVV-kiezers zijn terecht woest over dit soort grapjes. Ze zien een Tweede Kamer vol bestuurskundigen en communicatiewetenschappers. Op een fatsoenlijke metaalbewerker wordt neergekeken. Dat wordt diep gevoeld door mensen.

'Mijn vader was uiterst intelligent, maar meer dan lts zat er toen niet in. Hij werkte bij de PTT. We woonden in een volksbuurt. Iedereen was laagopgeleid, maar talentrijken en talentarmen woonden naast elkaar. Nu wonen ze gesegregeerd. Mensen zien elkaar niet meer. Dat leidt tot rancune in de wijk.

'Overal in Europa kwijnen linkse partijen weg. In Frankrijk staat de gevestigde politiek op omvallen. In Duitsland kan hetzelfde gebeuren. Italië wordt geregeerd door populistten. Alleen de Deense sociaal-democraten begrepen het: een streng migratiebeleid moet je niet aan de populistten overlaten.'

EW Bent u als oude kompaan van Wilders geknipt als bewindsman?

Hoogervorst: 'Hoor eens, het gaat niet om mij. Dit is een interview, geen open sollicitatie. Het gaat om het land en om de VVD. Met Halbe Zijlstra heb ik een brief geschreven in *De Telegraaf*. De VVD moet mee-

doen, was onze boodschap. Als ik opnieuw minister wil worden, kan ik beter mijn mond houden, want met mijn stellingname maak ik me niet populair bij de VVD-top.'

EW Was Yeşilgöz boos op u?

Hoogervorst: 'Halbe Zijlstra kreeg boze reacties uit de VVD-top. Ikzelf hoorde niks. Wel van oude vrienden in de partij, die waren het roerend met me eens. De klassieke liberalen op de rechterflank voelen zich verweesd in eigen partij. Rutte gaf dat toe, toen hij zei dat hij te lang was aangebleven. Ik verwachtte op de kieslijst meer rechtse kandidaten, maar ik zag ze niet. De mensen die de dienst uitmaken, zijn dezelfde als tevoren.'

EW In 2010 kwam er een akkoord met Wilders dankzij een aparte verklaring over vrijheid van godsdienst (VVD en CDA) en de islam als ideologie (PVV).

Hoogervorst: 'Van alles is denkbaar, mits de migratie wordt aangepakt. Dan mag je het oneens zijn over de ketelmuziek.' **EW**

EW

Blijf op de hoogte met **EW**

EW is met afstand het grootste opinieplatform van Nederland en schept orde in de informatie-chaos: nuchter, onafhankelijk en met een brede kijk op de actualiteit. Bekende columnisten en opiniemakers duiden voor u de situatie in de wereld en de invloed daarvan op uw eigen leven. Neem nu een abonnement met **ruim 50% korting** en blijf op de hoogte van de actuele politieke ontwikkelingen.

8
NUMMERS
VOOR MAAR
€ 25

Elke week de nieuwste editie in uw brievenbus en digitaal via onze website én de app. Dit abonnement stopt automatisch.

Scan de **QR code** of ga naar
ewmagazine.nl/formatie

EW *Eerst de feiten.*

